

ИНСТИТУТ ЗА ЕТНОЛОГИЯ И ФОЛКЛОРИСТИКА С ЕТНОГРАФСКИ
МУЗЕЙ

INSTITUTE OF ETHNOLOGY AND FOLKLORE STUDIES WITH
ETHNOGRAPHIC MUSEUM

**АНТРОПОЛОГИЯ НА МИГРАЦИИТЕ / ANTHROPOLOGY OF
MIGRATIONS**

Лектори:

доц. д-р Петко Христов
Народописен архив
e-mail: petko.hristov@iefem.bas.bg
hristov_p@yahoo.com

Lecturer:

Asoc. Prof . Petko Hristov, PhD
Ethnographical Archives
E-mail: petko.hristov@iefem.bas.bg
Hristov_p@yahoo.com

Асистент:

доц. д-р Мила Маева
секция „Балканска етнология“
e-mail: mila.maeva@iefem.bas.bg
mila_maeva@yahoo.co.uk

гл. ас. д-р Ивайло Марков
секция „Историческа етнология“
e-mail: ivaylo.markov@iefem.bas.bg

Lecturer Assistants:

Asoc. Prof . Mila Maeva, PhD
Department of Balkan Ethnology
E-mail: mila.maeva@iefem.bas.bg,
mila_maeva@yahoo.co.uk

Assist. Prof. Ivaylo Markov, PhD
Department of Historical Ethnology
E-mail: ivaylo.markov@iefem.bas.bg

Хорариум:

30 учебни часа

Курсът се предлага на български и английски (for English see below)

Анотация:

Целта на курса е да представи, изследва и анализира миграционните движения и техните последици за местата, изпращащи и приемащи мигранти. Макар че емпиричните примери са с фокус основно върху региона на Югоизточна Европа, записалите курса ще имат възможност да се запознаят с разнообразни случаи от други части на света – по време на самите лекционни занимания, но и чрез предложената на тяхното внимание селектирана литература и допълнителни материали. Това ще стимулира мисленето относно миграциите и съпътстващите ги процеси в сравнителен план.

Курсът обобщава теориите за миграционните движения в интердисциплинарен план. Той ще запознае обучаващите се с терминологията и методологията на проучване на мобилността на населението и миграционните движения в исторически и съвременен аспект. Ще бъдат проследени трудовите миграции от предмодерната епоха, в рамките на Османската и Австроунгарската империи, когато се изгражда т. нар. „култура на гурбета” и цели региони са обхванати от сезонна трудова мобилност, преимуществено на мъжкото население, както и женските трудови миграции в десетилетията на ранната модернизация. Акцент са и съвременните икономически и политически трансгранични миграции на балканското население. Ще бъдат представени причините за новите международни миграции, география на миграционните потоци, връзката между миграцията и процеса на социокултурна трансформация, новите видове на мобилност, като движенията с цел образование, брак, пенсиониране или в търсене на нови социални перспективи.

Курсът ще представи също държавната и общоевропейската политиката спрямо мигрантите, движението на бежански потоци и тяхната интеграция в приемащото общество, както и отражението им върху стабилността и националната сигурност на отделните страни. Важен акцент е анализът на перспективите на миграционните изследвания с цел постигане на практически резултати от курса и подготовка на специалисти за изследване на миграциите.

Annotation:

The aim of the course is to present, research and analyze migration movements and their effects in the places sending and receiving migrants. Although ethnographic examples focus mainly on the region of Southeastern Europe, the PhD students will

also have the opportunity to learn about various cases from other parts of the world – during the lectures, but also through the selected literature and supplementary materials presented to their attention by the lecturers. This will stimulate thinking about migration and accompanying processes in a comparative perspective.

The course summarizes the theories of migration in an interdisciplinary way. The students will be introduced to the terminology and methodology of studying population mobility and migration movements in a historical and contemporary perspective. Labor migrations from the pre-modern era, when the so-called “*Gurbet* culture” set up, which was built within the Ottoman and Austro-Hungarian empires, will be outlined. Then, whole regions became sources of seasonal male labor mobility; female labor migrations in the decades of early modernization, which also will be discussed. The contemporary economic and political cross-border migration of the Balkan population, will be emphasized on as well. The reasons for new international migration, the geography of migration flows, the link between migration and the process of socio-cultural transformation, new types of mobility, such as movements for the purpose of education, marriage, retirement or in search of new social perspectives, will be presented.

The course will present national and EU-wide policies on migrants, the movement of refugee flows and their integration into the host societies, as well as their impact on the stability and national security of individual countries. An important focus will be the analysis of the perspectives of migration studies in order to achieve practical results of the course and to prepare specialists in migration studies.

Програма:

1. Общ преглед на историята на изследванията на миграционните движения в социалните науки (интердисциплинарно въведение) – Петко Христов (2 ч.);
2. Ключови термини в миграционните изследвания. Класификации на миграциите 1: социална и трудова мобилност; вътрешна и външна миграция; насилствена миграция; миграционна политика, размяна на население, бежански въпрос; историческа диаспора; положението in-between в социален план – Петко Христов (2 ч.);
3. Ключови термини в миграционните изследвания 2: миграционни движения, развитие и социална промяна; трансгранични миграции; транснационализъм, трансетатизъм, диаспора; социални мрежи, социални и културни отношения; глобализация, социална адаптация, интеграция – Ивайло Марков (2 ч.);
4. Методология на миграционните проучвания (интердисциплинарен подход). Качествени и количествени методи на изследване. Виртуална етнология – Мила Маева (2 ч.);
5. Основни миграционни теории и модели в социалните науки. Етнология/антропология на миграциите – Ивайло Марков (2 ч.);
6. Миграционни изследвания в България и на Балканите – Мила Маева (2 ч.);
7. Миграция и мобилност на Балканите. Трасхуманност и аграрни мобилни общности. Изграждане на „култура на гурбета” в рамките на Османската и Австроунгарската империя – Петко Христов (2 ч.);
8. Трансгранични миграции на Балканите – традиционни образци и ранна модернизация – Петко Христов (2 ч.);
9. Съвременни миграционни процеси на Балканите – вътрешни и трансгранични миграции. Изграждане на балканските диаспори – Ивайло Марков (2 ч.);
10. Миграционни политики в съвременността. Миграционната политика на българската държава. Миграционни политики в ЕС. Миграционните политики на САЩ, Канада и Австралия – Мила Маева (2 ч.);
11. Принудителни миграции. Държавни политики, теория и практика на хуманитарните операции. Бежанци и вътрешно разселени лица. Проблеми и социална интеграция – Мила Маева (2 ч.);

12. Социални промени и културни трансформации в процеса на интеграция и адаптация в приемащите общества. Динамика на идентичностите в условията на трансгранична мобилност – Мила Маева (2 ч.);
13. Транснационални и смесени семейства. Супер-разнообразие и хибридни култури – Ивайло Марков (2 ч.);
14. Миграция и развитие. Социални, икономически и културни ефекти от миграционните процеси в страните на произход. Парични и социални трансфери. Култура на миграцията. „Национализъм от разстояние” – Ивайло Марков (2 ч.);
15. Миграциите и изследванията им – очаквания, перспективи и нови хоризонти – Петко Христов (2 ч.)

Syllabus

1. General overview of migration studies in the social sciences (interdisciplinary introduction) - Petko Hristov (2 hours);
2. Key terms in migration studies 1: social mobility; internal and international migration; forced and labor migration; migration policy, population exchange, refugee issues; the social situation “in-between” - Petko Hristov (2 hours);
3. Key terms in migration research 2: migratory movements, development and social change; cross-border migration; transnationalism, transetatism, diaspora; social networks, social and cultural relations; globalization, social adaptation, integration - Ivaylo Markov (2 hrs);
4. Methodology of migration studies (interdisciplinary approach). Qualitative and quantitative research methods. Virtual ethnology - Mila Maeva (2 hrs);
5. Basic migration theories and models in the social sciences. Ethnology/Anthropology of migrations - Ivaylo Markov (2 hrs);
6. Migration studies in Bulgaria and the Balkans - Mila Maeva (2 hrs);
7. Migration and mobility in the Balkans. Transhumant and agrarian mobile communities. “Culture of *gurbet*” within the Ottoman and Austro-Hungarian Empire - Petko Hristov (2 hrs);
8. Cross-border migration in the Balkans – traditional patterns and early modernization - Petko Hristov (2 hrs) ;
9. Contemporary migration processes in the Balkans – internal and cross-border migrations. Development of the Balkan Diasporas - Ivaylo Markov (2 hrs);

10. Contemporary migration policies. The migration policy of the Bulgarian state. EU migration policies. US, Canada and Australia migration policies - Mila Maeva (2 hrs);
11. Forced migrations. State policies, theory and practice of humanitarian operations. Refugees and internally displaced persons. Challenges and social integration - Mila Maeva (2 hrs);
12. Social changes and cultural transformations in the process of integration and adaptation in host societies. Identity dynamics and cross-border mobility - Mila Maeva (2 hrs);
13. Transnational and mixed families. Super-diversity and hybrid cultures - Ivaylo Markov (2 hrs);
14. Migration and development. Social, economic and cultural effects of migrations in the countries of origin. Economic and social remittances. Culture of migration. Long-distance nationalism - Ivaylo Markov (2 hrs);
Migrations and their research – expectations, perspectives and new horizons - Petko Hristov (2 h)

LITERATURE:

- Антова, С. 2007:** *„Тук живеем, тукашен хляб ядем“*. Етнокултурна идентичност на българите в Словакия. София: Парадигма.
- Борисова, М., Л. Гергова, Я. Гергова, Й. Еролова, Т. Матанова. (съст. и ред.). 2017:** *Българи в чужбина, чужденци в България – институции, организации, общостен живот*. София: ИЕФЕМ.
- Ганева-Райчева, В.** Българите в Унгария - проблеми на културната идентичност. София: АИ „Проф. Марин Дринов“, 2004.
- Димитров, Н. 2015:** *Трудова мобилност на каракачаните в България*. София: Гутенберг.
- Дичев, И. 2009:** *Граждани отвъд местата. Нови мобилности, нови граници, нови форми на обитаване*. София: Просвета.
- Еролова, Е. и М. Славкова 2013:** *Етничност, религия и миграции на циганите в България*. София: Парадигма.
- Карамихова, М. (съст.) 2003:** *Да живееш там, да се сънуваш тук. Емиграционни процеси в началото на XXI век*. София: МЦПМКВ.
- Карамихова, М. 2004:** *Американски мечти. Пътеводител сред първа генерация емигранти*. София: Кротал.

- Карамихова, М. (съст.) 2006:** *Градиво за етнология на миграциите*. София: БАН.
- Кръстева, А. (съст.) 2004:** *От етничност към миграция*. София: Нов български университет.
- Кръстева, А. (съст.) 2005:** *Имиграцията в България*. София: МЦПМКВ.
- Кръстева, А. (съст.) 2006:** *Фигурите на бежанеца*. София: Нов български университет.
- Кръстева, А. (съст.) 2012:** *Български и балкански миграции и мобилности, тематична книжка на сп. Социологически проблеми*, кн. 1/2, 2012.
- Кръстева, А. 2014:** *От миграция към мобилност. Политики и пътища*. София: НБУ.
- Маева, М. 2006:** *Българските турци-преселници в Република Турция. Култура и идентичност*. София: МЦПМКВ.
- Маева, М. 2017:** *Българските емитранти в Англия – минало и съвременност*. София: Парадигма.
- Маева, М., С. Захова (съст.) 2013:** *Етнография на миграциите. Българите в Средиземноморието*. София: Парадигма.
- Марков, И. 2015:** *Миграции и социо-културна динамика: албанците от Република Македония*. София: Гутенберг.
- Матанова, Т. 2016:** „С две родини, два езика, две култури...“ (Поколението от смесен брак – идентичност и етнокултурни характеристики). София: Парадигма, 2016.
- Минева, М. и М. Якимова 2008:** *Култури в движение. Тематичен брой на сп. Критика и хуманизъм*, кн. 1, 2008.
- Пенчев, В. 2017.** *Българските общности в Средна Европа. Формиране, битуване, идентичности*. София: Парадигма.
- Пимпирева, Ж. (съст.). 2012:** *Бесарабските българи в постсъветското пространство. Култура, политика, идентичност*. София: Логис.
- Хайдиняк, М. (съст.) 2011:** *Миграции, пол и межкултурни взаимодействия в България*. София: МЦПМКВ..
- Христов, П. (съст.) 2010:** *Балканската миграционна култура: Исторически и съвременни примери от България и Македония*. София: Парадигма.
- Христов, П. (съст.) 2013:** *сп. Българска етнология*, кн. 2. *Книжката е тематична, посветена на миграциите*.

Христов, П. (съст.) 2016: *сп. Българска етнология, кн. 4. Книжката е тематична, посветена на историческата българска диаспора в Бесарабия и Таврия.*

Щерионов, Щ. 2006: *Историческата демография на българските земи през Възраждането – проблеми и задачи, София: Фабер.*

Щерионов, Щ. Изследването на историческата демография на България – състояние и перспективи. *Население*, 1-2, 2013, 218-267.

Юдина, Т. 2006: *Социология миграции.* Москва.

Appadurai, A. 1996. *Modernity at Large: Cultural Dimensions of Globalization.* University of Minnesota Press.

Baldassar, L., C. Vellekoop Baldock, R. Wilding. 2007: *Families Caring Across Borders: Migration, Ageing and Transnational Caregiving.* Palgrave MacMillan.

Breger, R. and R. Hill (eds.). 1998: *Cross-Cultural Marriage: Identity and Choice.* Oxford: Berg.

Brettell, C. 2003: *Anthropology and Migration. Essays in Transnationalism, Ethnicity and Identity.* Walnut Creek: AltaMira Press, 2003.

Brettell, C., J. Hollifield (eds.) 2000: *Migration Theory: Talking across the Disciplines.* New York and London: Routledge.

Brunnbauer, U., (ed.) 2009: *Transnational Societies, Transterritorial Politics. Migrations in the (Post-) Yugoslav Region 19th – 20th Century.* Munchen: R. Oldenbourg Verlag

Castle, St., H. de Haas and M. J. Miller 2013: *The Age of Migration. International Population Movements in the Modern World.* 5th edition. Palgrave Macmillan.

Cohen, R. 1997: *Global Diasporas.* London: UCL Press.

Dimitrova, T., T. Kahl (eds.). 2013: *Migration from and towards Bulgaria 1989–2011.* 107-128. Berlin: Frank, Timme.

Hajdinjak, M. 2011. *Migrations, Gender and Intercultural Interactions in Bulgaria.* Sofia: ICMSIR.

Hornstein-Tomic, C., R. Pichler, S. Scholl-Schneider (eds.). 2018: *Remigration to Post-Socialist Europe: Hopes and Realities of Return.* Vienna: LIT Verlag.

Hristov, P. (ed.) 2012: *Migration and Identity: Historical, Cultural and Linguistic Dimensions of Mobility in the Balkans.* Sofia: Paradigma.

- Hristov, P., A. Kasabova, E. Troeva and D. Demski (Eds.). 2015:** *Contextualizing Changes: Migration, Shifting Borders and New Identities in Eastern Europe*. Sofia: Paradigma..
- King, Russell 2012:** *Theories and Typologies of Migration: An Overview and a Primer*. Malmö: Malmö University, Willy Brandt Series of Working Papers in International Migration and Ethnic Relations 3/12.
- Krasteva, A., A. Kasabova and D. Karabinova, (eds.) 2010:** *Migration in and from Southeastern Europe*. Ravenna: Longo Editore .
- Malkki, L.H. 1995:** *Purity and Exile: Violence, Memory and National Cosmology among Hutu Refugees in Tanzania*. Chicago and London: The University of Chicago Press.
- Massey, D. S. et al 1998:** *Worlds in Motion. Understanding International Migration at the End of the Millennium*. Oxford: Clarendon Press.
- Meissner, F. and S. Vertovec. 2015:** *Ethnic and Racial Studies, Vol. 38, issue 4, Thematic issue: Comparing super-diversity*.
- Parusheva, D. and L. Gergova (eds.).** *The Ritual Year 8. Migrations. The Yearbook of the SIEF Working Group on the Ritual Year*. Sofia: Paradigma.
- Roth, Kl., R. Hayden (eds.) 2009:** *Migration in, from, and to Southeastern Europe. Part 1: Historical and Cultural Aspects*, *Ethnologica Balkanica* 13.
- Roth, Kl., L. Bacas (eds.) 2010:** *Migration in, from and to Southeastern Europe. Part 2: Ways and Strategies of Migrating*, *Ethnologica Balkanica* 14.
- Sikimić, B., P. Hristov and B. Golubović (eds.) 2011:** *Labour Migrations in the Balkans*. "Studies on Language and Culture in Central and Eastern Europe" (SLCCEE), Band 17, München-Berlin: Verlag Otto Sagner,
- Vertovec, S. 2009:** *Transnationalism*. London and New York: Routledge.
- Vertovec, S. 2014:** *Super-diversity*. London: Routledge.
- Vukov, N., L. Gergova, T. Matanova, Y. Gergova (eds.). 2017:** *Cultural Heritage in Migration*. Sofia: Paradigma.

Online resources

International Organization for Migration: <http://www.iom.int/>

Sussex Centre for Migration Research:

<http://www.sussex.ac.uk/migration/research/publications/workingpapers>

Willy Brandt Series of Working Papers - Malmö University:

<https://www.mah.se/english/research/Centers/Malmo-Institute-for-Studies-of-Migration-Diversity-and-Welfare/Publications1/Willy-Brandt-Series-of-Working-Papers/>

CReAM: Centre for Research and Analysis of Migration: <http://www.cream-migration.org/publicationsdiscussionpapers.php>

Migration Policy Institute: <http://www.migrationpolicy.org/>

International Migration, Integration and Social Cohesion Publications:
<http://www.imiscoe.org/publications/library>

Forced Migrations Online: <http://www.forcedmigration.org/>

The UN Refugee Agency: <http://www.unhcr.org>

The UN Refugee Agency for Central Europe: www.unhcr-centraleurope.org

